RADA GMINY
MARKUSY

UCHWAŁA Nr II/6/2016
RADY GMINY MARKUSY
z dnia 07 marca 2016 roku

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020

Na podstawie art.18 ust.2.pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym /tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz.1515, ze zmianami / oraz art.6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r .o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie /tekst jednolity Dz. U. z 2015 r.poz.1390 /,

Rada Gminy M a r k u s y uchwala , co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Markusy.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Piotr Piaskowski

Uzgodniono pod względem prawnym 12.02.2016 r.

Dominik Witkowski
radca prawny
GD/GD/2445

Uzasadnienie

Potrzeba podejmowania działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020 zakłada kontynuację zadań realizowanych przez Gminę Markusy w latach 2013-2015 w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Program przedstawia katalog zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób ją stosujących.

Głównym celem Programu jest stworzenie jednolitego i profesjonalnego systemu pomocy dla osób zagrożonych lub uwikłanych w zjawisko przemocy i wpisuje się w realizację regionalnych i krajowych dokumentów strategicznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wobec powyższego podjęcie uchwały jest uzasadnione.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Piotr Piaskowski

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr. II/6/2016

Rady Gminy Markusy z dnia 07.03.2016

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 –2020

SPIS TREŚCI

I. Wstęp.
II. Definicja zjawiska przemocy w rodzinie.
1. Pojęcie przemocy w rodzinie
2. Rodzaje przemocy w rodzinie
3. Cykle przemocy w rodzinie
4. Konsekwencje przemocy w rodzinie.
III. Podstawa prawna programu.
IV. Adresaci programu.
V. Cele programu.
VI. Działania.
VII. Przewidywane efekty.
VIII. Partnerzy uczestniczący w realizacji programu.
IX. Wnioski do działań w praktyce.
X. Monitoring i ewaluacja.
XI. Finansowanie.

I. WSTĘP.

Podstawą opracowania „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016-2020" jest ustawa z dnia 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Celem Programu jest: zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie; zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy; zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Program wskazuje główne kierunki działania Gminy Markusy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w

rodzinie. Realizacja Programu będzie się odbywała w oparciu o następujące obszary problemowe, tj.:

Priorytet I. Sytuacja rodzin zagrożonych i dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie oraz działania służb na tym polu.

Priorytet II. Działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Priorytet III. Kompetencje służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania Programu mają charakter wielokierunkowy, dotyczą, w szczególności, profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy osobom dotkniętym przemocą.

II. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE.

1.Pojęcie przemocy w rodzinie

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, **przemoc w rodzinie** to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny (rozumianych jako małżonkowie, wstępni, zstępni, rodzeństwo, powinowaci w tej samej linii lub stopniu, osoby pozostające w stosunku przysposobienia oraz ich małżonkowie, a także osoby pozostające we wspólnym pożyciu lub inne osoby wspólnie zamieszkujące lub gospodarujące), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Celem lepszego zrozumienia zjawiska przemocy w rodzinie należy wskazać na definicję pojęcia „przemoc domowa" użytego i zdefiniowanego w konwencji Rady Europy z dnia 11 maja 2011r. w sprawie zapobiegania zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Zgodnie z definicją ww. konwencji „przemoc domowa" oznacza wszelkie akty przemocy fizycznej, seksualnej, psychicznej lub ekonomicznej w rodzinie lub domu albo między byłymi lub obecnymi małżonkami bądź partnerami, bez względu na to, czy sprawca dzieli lub dzielił to samo miejsce zamieszkania z ofiarą.

Przemocą jest zarówno działanie jak i zaniechanie działania jednej osoby wobec drugiej, która wykorzystując przewagę sił podejmuje działania krzywdzące psychicznie, fizycznie, seksualnie lub ekonomicznie. W związku z czym należy wyróżnić przemoc czynną i bierną. Przemoc czynna to taka, której krzywdzące działania sprawcy są skierowane wprost na ofiarę, z reguły bywa głośna i widoczna. Jej zewnętrzne oznaki to: krzyki, oskarżenia, złośliwości, szyderstwa, groźby i fizyczny atak. Natomiast pod pojęciem przemocy biernej kryją się różnego rodzaju zaniedbania psychiczne, fizyczne, ekonomiczne lub seksualne. W tym

przypadku sprawca przemocy manifestuje brak zainteresowania ofiarą, unika interakcji, która mogła by doprowadzić do otwartej wymiany zdań. Przemoc bierna może przejawiać się również w postaci np. ograniczenia kontaktów, zakazu wychodzenia z domu, zakazu odzywania się itd.

Przemoc w rodzinie narusza prawa i dobra osobiste ofiar (prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku), wykorzystujące wyraźną asymetrię sił, powodujące ból i cierpienie (sprawca naraża życie i zdrowie ofiar na poważne szkody co powoduje, że ofiary mają mniejszą zdolność do samoobrony). Dysproporcje sił wynikają z różnicy np. wieku (relacja dziecko – dorosły, staruszek-dorosły), płci (mężczyzna – kobieta), stanu zdrowia, a także z różnych zależności np. kto dysponuje budżetem domowym.

2.Rodzaje przemocy w rodzinie:

Fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej. Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie,, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;

Psychiczna - naruszenie godności osobistej. Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby np.: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp.;

Przemoc psychiczna jest najczęstszą formą przemocy i jest trudna do udowodnienia.

Seksualna - naruszenie intymności. Przemoc seksualna polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Np.: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.;

Ekonomiczna - naruszenie własności. Przemoc ekonomiczna wiąże się celowym niszczeniem czyjejś własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.

Zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.;

3.Cykle przemocy w rodzinie.

1. Faza narastania napięcia – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe,
2. Faza ostrej przemocy – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów nie zwracając uwagi na krzywdę innych,
3. Faza miodowego miesiąca – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprasza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej.

4.Konsekwencje przemocy w rodzinie.

Wszystkie zdarzenia i przejścia związane z wystąpieniem przemocy powodują psychiczny uraz. Występuje wówczas Zespół Stresu Pourazowego (PTSD). Może być on efektem jednorazowego wydarzenia lub też konsekwencją powtarzającej się spirali przemocy, wielokrotnych nadużyć i aktów (przy czym urazy te będą różnić się formą oraz trwałością).

Osoby będące ofiarami przemocy charakteryzują się nadmierną czujnością, zewsząd wyczekują sytuacji zagrożenia, są nadmiernie pobudzone, czego efektem są również koszmary senne oraz dolegliwości psychosomatyczne. Takie traumatyczne wydarzenia mogą również niszczyć kontakty społeczne, przyjaźń oraz miłość i przywiązanie do rodziny. Występuje również często pewna ambiwalencja w stosunku do osób krzywdzących: od wycofywania się do rozpaczliwego poszukiwania kontaktu z taką osobą. System obronny ofiary zwykle załamuje się, staje się ona bezbronna i uległa, towarzyszy jej poczucie zniechęcenia, zmęczenia fizycznego, psychicznego oraz rezygnacji we wszystkich sferach życia. Mogą również wystąpić stany tzw. zawężenia, czyli stany zmiany świadomości (stan ten jest swojego rodzaju ucieczką przed rzeczywistością), które przypominają trans hipnotyczny. Występuje wówczas rezygnacja, obniżenie inicjatywy oraz krytycznego osądu, oderwanie od rzeczywistości, zmiany w odczuwaniu (odrętwienia) oraz zaburzone poczucie rzeczywistości (czasu, miejsca, depersonalizacje). Osoby, które doznały przemocy przejawiają również zaburzenia regulacji emocji. Nie radzą sobie z wybuchami agresji,

występowaniem gniewnych dysforii, innym razem natomiast wyrażają niechęć do jakichkolwiek form przemocy. Towarzyszy im również wzmożone napięcie oraz nerwowość. Objawy te nasilają się i utrwalają w sytuacji powtarzających się napadów i aktów przemocy.

W sytuacji kiedy jednostka dochodzi do przekonania, iż nie może nic zrobić, nie ma wpływu na sytuację, popada w stan biernej rezygnacji. Często w połączeniu z pewnym specyficznym poczuciem winy (wywołanym przekonaniem, iż to ofiara jest winna takiego zachowania sprawcy) może to doprowadzić do syndromu wyuczonej bezradności, opisanego przez Martina Seligmana. Ofiara wówczas „poddaje się", zaprzestaje jakichkolwiek działań, gdyż zdaje sobie sprawę, iż nie ma znacznego wpływu na to, co się dzieje. Skutki tego syndromu mogą być wielorakie. Od deficytów poznawczych (przekonanie o niemożności zmiany sytuacji i wpływu), poprzez deficyty w motywacji, do deficytów emocjonalnych wyrażających się w stanach apatii i lęku, uczucia zmęczenia i depresji.

III. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU.

1/ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
2/ustawa kodeks karny,
3/ustawa kodeks postępowania karnego,
4/ustawa kodeks postępowania cywilnego,
5/ustawa o pomocy społecznej,
6/ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
7/Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
8/ ustawa kodeks rodzinny i opiekuńczy,
9/ ustawa o Policji.

IV. ADRESACI PROGRAMU.

Program skierowany jest do:
- ofiar i sprawców przemocy,
- rodzin, dzieci i osób dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie,
- przedstawicieli instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami dotkniętymi przemocą w rodzinie (pracownicy socjalni, kadra pedagogiczna, kuratorzy, policjanci, pracownicy służby zdrowia, duchowni, przedstawiciele stowarzyszeń i inni).

V. CELE PROGRAMU.

Celem Programu jest:

- wyeliminowanie lub zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;
- zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy;
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

- systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie;
- podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie;
- podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie;
- udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe:

- Poprawa sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie,
- rozwój działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VI.DZIAŁANIA.

Cele programu będą realizowane poprzez następujące działania:

Priorytet I. Poprawa sytuacji rodzin zagrożonych i dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie:

- diagnozowanie i monitorowanie tzw. „grup ryzyka" przez podmioty uczestniczące w procedurze „Niebieskie Karty,
- kontynuowanie działalności zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych,
- wdrażanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych poprzez rozmowy wspierające, kierowanie do specjalistów osób zaangażowanych w sytuacje przemocy,
- podejmowanie działań w celu zapewnienia pomocy, poradnictwa specjalistycznego oraz wsparcia i bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
- udzielanie przez Ośrodek Pomocy Społecznej adekwatnej do potrzeb pomocy (np. finansowej, rzeczowej, w formie poradnictwa rodzinnego) rodzinom dotkniętym przemocą.

- kontynuowanie poradnictwa specjalistycznego dla różnych kategorii ofiar i sprawców , w tym: rodzinnego, prawnego, psychologicznego, socjalnego,
- stosowanie oddziaływań terapeutycznych ukierunkowanych na osoby uwikłane w przemoc w rodzinie.

Priorytet II. Rozwój działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
- diagnozowanie i monitoring zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Markusy,
- kontynuowanie poradnictwa dla osób z rodzin zagrożonych przemocą,
- zwiększanie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie, upowszechnienia informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie,
- propagowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich, zapobieganie złym zachowaniom,
- kolportaż odpowiednich materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat przemocy w rodzinie (informatory, ulotki, plakaty).

Priorytet III. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
- systematyczna edukacja i podnoszenie kompetencji służb stykających się z problematyką przemocy w rodzinie,
- podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą,
- aktywność, współdziałanie i wymiana informacji między służbami,
- przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY.

Realizacja ww. celów powinna przynieść następujące efekty:
- zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla ofiar przemocy,
- zmiana postaw lokalnej społeczności wobec przemocy w rodzinie,
- zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy
- pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem,
- usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą,

- spadek liczby sprawców przemocy a także rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie,
- przemoc przestaje być tematem tabu.

VIII. PARTNERZY UCZESTNOCZĄCY W REALIZACJI PROGRAMU.

Podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Markusach,
- Urząd Gminy Markusy,
- Świetlica Środowiskowa w Markusach,
- Szkoła Podstawowa w Zwierznie,
- Szkoła Podstawowa w Żurawcu,
- Gimnazjum w Stankowie,
- Policja,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Przedszkole w Markusach,
- Placówki służby zdrowia i ich kadra (lekarze, pielęgniarki środowiskowe),
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Stowarzyszenia działające na terenie Gminy Markusy,

Partnerami w realizacji programu mogą być również parafie inne, organizacje wyznaniowe oraz osoby lub instytucje, w których działaniach założenia programowe wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowią znaczącą część obszaru działalności statutowej.

Odbiorcami programu są wszyscy mieszkańcy Gminy Markusy.

IX. WNIOSKI WRAZ Z UZASADNIENIEM DO DZIAŁAŃ W PRAKTYCE.

1. Zwiększenie w budżecie Gminy Markusy środków na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Środki pochodzące z budżetu Gminy Markusy należy przeznaczyć m.in. na uczestnictwo w szkoleniach, kursach, seminariach oraz na zakup literatury fachowej.

2. Adaptacja pomieszczenia, w którym będą odbywały się rozmowy z osobami uwikłanymi w przemoc w rodzinie.

Potrzeba adaptacji pomieszczenia, w którym będą odbywały się rozmowy z osobami uwikłanymi w przemoc w rodzinie jest podyktowana dobrem klienta. Rozmowa powinna

przebiegać w warunkach zapewniających swobodę wypowiedzi i zachowania tajemnicy. Oddzielne pomieszczenie wyeliminuje niedogodności z tym związane.

3. Kontynuowanie ścisłej współpracy służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, która gwarantuje skuteczne działanie i osiąganie oczekiwanych efektów.

X. MONITORING I EWALUACJA.

Za monitorowanie programu będzie odpowiedzialny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Markusach, który raz w roku będzie dokonywał analizy jakościowej i ilościowej programu w oparciu o dane przekazywane przez partnerów programu. Do 30 czerwca każdego roku analiza programu będzie przekazywana do wiadomości Radzie Gminy Markusy.

XI. FINANSOWANIE.

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020 będą środki finansowe:

- budżetu Gminy Markusy,
- budżetu Państwa,
- środków z funduszy pomocowych,
- środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- inne.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Piotr Piaskowski